

Emilia Konopska-Struś

Uniwersytet Wrocławski

e-mail: emilia.konopska-strus@uwr.edu.pl

**KONSEKWENCJE WPROWADZENIA
PODATKU DOCHODOWEGO W ROLNICTWIE
DLA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH.
STUDIUM PRZYPADKU**

**THE CONSEQUENCES OF THE INTRODUCTION
OF INCOME TAX IN AGRICULTURE
FOR RURAL DEVELOPMENT. CASE STUDY**

DOI: 10.15611/pn.2017.477.12

JEL Classification: H24, Q14

Streszczenie: W Polsce działalność rolnicza opodatkowana jest podatkiem rolnym, którego wysokość zależy od wielkości gospodarstwa, jego położenia i rodzaju gruntów. Wyjątek stanowią przychody z działów specjalnych produkcji rolnej. W krajach UE opodatkowanie rolnictwa podatkiem dochodowym jest powszechne, można więc przyjąć, iż taki system zostanie wprowadzony też w Polsce, tym bardziej że w 2016 r. podjęto pierwszą, od momentu rozpoczęcia transformacji systemowej, próbę opodatkowania (podatkiem dochodowym) tejże działalności. W artykule oszacowano konsekwencje finansowe dla budżetu gminy zastąpienia podatku rolnego podatkiem dochodowym oraz wpływu tej zmiany na rozwój obszarów wiejskich. Badania przeprowadzono w gminie wiejskiej Kondratowice. Z niniejszej analizy wynika, że wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie nie byłoby korzystne z punktu widzenia wpływów do budżetu gminy. W konsekwencji gmina mogłaby przeznaczyć mniej środków na inwestycje, co z kolei miałyby negatywny wpływ na jej rozwój.

Słowa kluczowe: podatek rolny, podatek dochodowy, gmina.

Summary: In Poland, the agricultural activity is taxed of agricultural tax. The amount of the agricultural tax depends on the size of a farm, its location and the type of land. The exception is income from special branches of agricultural production. In the EU taxation of agricultural income tax is common, so it can be assumed that such a system will be introduced in Poland, the more that in 2016 there was the first attempt to tax the income of agricultural activities since the beginning of transformation in the country. The paper presents the financial consequences of replacing the agricultural tax for income tax for the municipal budget and the impact of this change on rural development. The research was carried out in the rural municipality of Kondratowice. The analysis shows that the introduction of income tax in agriculture would not benefit from the point of view of revenue for the municipal budget. Consequently, a municipality could allocate less funds for investments, which in turn would have a negative impact on its further development.

Keywords: income tax, agricultural tax, commune.

1. Wstęp

W Polsce działalność rolnicza opodatkowana jest podatkiem rolnym, którego wysokość zależy od wielkości gospodarstwa, jego położenia i rodzaju gruntów. Jednocześnie działalność rolnicza (z wyjątkiem przychodów z działów specjalnych produkcji rolnej) nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym (PIT). Powyższa sytuacja odbiega od rozwiązań dominujących w państwach członkowskich Unii Europejskiej (UE). Aktualnie na obszarze UE opodatkowanie rolnictwa podatkiem dochodowym jest powszechne. Można więc przyjąć, iż taki system zostanie wprowadzony również w Polsce, zwłaszcza, że w 2016 r. podjęto pierwszą (od 1989 r.) próbę opodatkowania podatkiem dochodowym tejże działalności. Opodatkowane zostały przychody ze sprzedaży przetworzonych (w sposób inny niż przemysłowy) produktów roślinnych i zwierzęcych, pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu. Równocześnie działalność ta w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej [Ustawa z dnia 2 lipca 2004] nadal nie jest traktowana jako działalność gospodarcza, a więc nie podlega rejestracji.

Aktualnie obowiązujący sposób opodatkowania działalności rolniczej w Polsce budzi szereg wątpliwości i to zarówno natury ekonomicznej, jak i moralnej. Przede wszystkim godzi on w fundamentalną zasadę solidarności społecznej.

Dotyczy to zwłaszcza dużych gospodarstw rolnych, dla których wysokość podatku rolnego jest niewspółmiernie niska w stosunku do osiągniętych dochodów. Występuje tu rażąca asymetria między korzyściami, jakie czerpią rolnicy, a specjalnymi przywilejami związanymi właśnie z wypełnianiem obowiązku podatkowego. Pamiętać však należy, iż podatki są źródłem dochodów budżetu centralnego i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST), natomiast beneficjentami wydatków budżetowych są wszyscy obywatele.

Dodatkowo niskie kwoty podatku rolnego, niższe składki społeczne oraz dopłaty z UE generują sytuacje patologiczne, takie jak korzystanie z przywilejów osób niezwiązanych z rolnictwem.

Reasumując, stwierdzić należy, że interes państwa wymaga uszczelnienia systemu podatkowego. Jednak termin wprowadzenia zmian związanych z opodatkowaniem działalności rolniczej podatkiem dochodowym wydaje się odległy, konsultacje i uzgodnienia wciąż trwają, a ich rezultatem są powstające projekty ustaw dotyczące konstrukcji tego podatku.

Jednakże wprowadzając reformy podatkowe, nie można abstrahować od ich wpływu na sytuację finansową gmin. Pamiętać należy, że podatek rolny stanowi wyłączny dochód gminy, natomiast w przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych gminy partycypują w nim w wysokości ok. 40%¹.

¹ Wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT w 2016 r. wyniesie 37,79% [Ministerstwo Finansów 2016].

Dlatego też rodzi się pytanie, czy zastąpienie podatku rolnego podatkiem dochodowym spowoduje wzrost czy może spadek dochodów gminy? Odpowiedź na powyższe pytanie stanowi cel niniejszego artykułu.

Pytanie to nabiera szczególnej wagi, gdy spojrzymy na obszary wiejskie w kontekście wyzwań cywilizacyjnych, przed jakimi one stoją. Istniejące na obszarach wiejskich bariery w dostępie do infrastruktury społecznej, ekonomicznej i technicznej ograniczają ich rozwój. Bariery tych nie da się przezwyciężyć bez inwestycji, te jednak uzależnione są od dochodów gminy.

Realizacja przyjętego celu wymaga przedstawienia w pierwszej kolejności aktualnego stanu opodatkowania działalności rolniczej oraz aktualnych dochodów z tytułu podatku rolnego. Konieczne jest również przedstawienie podstawowych założeń projektu ustawy dotyczącej opodatkowania działalności rolniczej oraz ich wpływu na dochody gminy z tytułu podatku dochodowego.

Artykuł ma charakter studium przypadku. Do badań wybrano gminę wiejską Kondratowice z uwagi na jej rolniczy charakter. W artykule została zastosowana metoda analityczno-opisowa.

2. Opodatkowanie działalności rolniczej

Jak wspomniano na wstępie, działalność rolnicza w Polsce wciąż opodatkowana jest podatkiem rolnym zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym.

Podatek ten ma charakter podatku majątkowego i jego wysokość uzależniona jest od powierzchni i rodzaju gruntu. Warto przy tym podkreślić, że podatek ten jest jedynym obciążeniem fiskalnym w Polsce, które nie zostało zreformowane po 1989 r.

Podatnikami są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, w tym spółki niemające osobowości prawnej, będące właścicielami, samoistnymi posiadaczami bądź użytkownikami wieczystymi gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione lub zakrzewione. Zgodnie z ustawą, podatnikami są również posiadacze gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem lub z innego tytułu prawnego, z wyjątkiem gruntów wchodzących w skład zasobów Agencji Nieruchomości Rolnych lub będących w zarządzie Lasów Państwowych.

Podstawę opodatkowania podatkiem rolnym dla gruntów gospodarstw rolnych stanowi iloczyn liczby hektarów przeliczeniowych i równowartości pieniężnej 2,5 q żyta, obliczonej według średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów roku poprzedzającego rok podatkowy (na podstawie komunikatu Prezesa GUS ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 20 października roku poprzedzającego rok podatkowy)².

² W 2016 r. stawka podatku za 1 ha przeliczeniowy wynosiła 134,38 zł zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z 20 października 2015 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów, będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2016.

Dla pozostałych gruntów jest to liczba hektarów wynikająca z ewidencji gruntów i budynków pomnożona przez równowartość pieniężną 5 q żyta, obliczona według średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów roku poprzedzającego rok podatkowy.

W 1992 r. wprowadzono na mocy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych powszechne opodatkowanie ludności i przedsiębiorstw podatkiem dochodowym. Jednakże zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 obu ustaw, działalność rolnicza, z wyjątkiem działów specjalnych produkcji rolnej, została z niego wyłączona.

Jako odrębne źródło przychodów ustawa o podatku dochodowym wymienia działy specjalne produkcji rolnej, prowadzone zarówno w ramach gospodarstwa rolnego, w rozumieniu ustawy o podatku rolnym, jak i poza gospodarstwem rolnym.

W dniu 1 stycznia 2016 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta uregulowała zasady opodatkowania przychodów ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu.

Opodatkowane zostały przychody ze sprzedaży przetworzonych (w sposób inny niż przemysłowy) produktów roślinnych i zwierzęcych, pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu. Zaznaczyć przy tym należy, iż do czasu wejścia w życie nowych rozwiązań prawnych wyrób i sprzedaż takich przetworów traktowano jako działalność gospodarczą i w związku z tym wymagała ona rejestracji. Równocześnie, w świetle przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, należało od niej odprowadzić podatek dochodowy.

Zgodnie z nowymi uregulowaniami rolnikom sprzedającym wytworzoną i przetworzoną przez siebie żywność pozostawiono swobodę wyboru formy opodatkowania dochodu. Mogą oni wybrać opodatkowanie na zasadach ogólnych wg skali (18% i 32%) lub płacić podatek ryczałtowy od przychodów w wysokości 2%.

Tabela 1. Udział podatku rolnego oraz innych wybranych podatków lokalnych w dochodach własnych gminy Kondratowice w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Dochody własne ogółem	6 225 386,46	7 272 605,65	7 991 546,45	8 164 479,34
Dochody z podatku rolnego	2 313 094,07	2 375 897,39	2 236 249,09	2 016 988,42
Dochody z podatku od nieruchomości	1 503 458,57	1 564 386,94	1 582 152,73	1 576 055,88
Dochody z PIT	1 250 150,00	1 381 860,00	1 573 214,00	1 642 054,00
Udział podatku rolnego w dochodach własnych ogółem	37,16	32,67	27,98	24,70
Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych ogółem	24,15	21,51	19,80	19,30
Udział PIT w dochodach własnych ogółem	20,08	19,00	19,69	20,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Reasumując, mimo podejmowanych prób opodatkowania działalności rolniczej podatkiem dochodowym, podstawowym opodatkowaniem działalności rolniczej w Polsce pozostał podatek rolny. Jego waga szczególnie widoczna jest w gminach wiejskich. Przykładem może być gmina wiejska Kondratowice, w której to udział dochodów z tytułu podatku rolnego wynosił w 2015 r. ok. 25% ogółu dochodów własnych gminy, przy czym zaznaczyć należy, że w badanym okresie (lata 2012-2015) widoczny jest systematyczny spadek wielkości udziału podatku rolnego w dochodach własnych ogółem.

Warto także podkreślić, że w analizowanej gminie wpływy z podatku rolnego przewyższają wpływy z podatku PIT.

3. Założenia projektu ustawy o podatku dochodowym

Jak podkreślono we wstępie, podatek rolny stanowi archaiczną formę opodatkowania działalności rolniczej, zwłaszcza na tle innych krajów członkowskich UE, w których to dochody uzyskiwane z produkcji rolnej traktowane są na równi z dochodami uzyskiwanymi z innych źródeł i podlegają opodatkowaniu według tej samej skali podatkowej. Oczywiście systemy opodatkowania dochodu w państwach członkowskich UE nie są jednolite i różnią się między sobą wysokością stawek, progów podatkowych czy kwot wolnych od podatku [Chmielewska 2009].

Również w Polsce od wielu lat prowadzone są dyskusje dotyczące opodatkowania działalności rolniczej podatkiem dochodowym. W rezultacie Ministerstwo Finansów opracowało projekt ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z działalności rolniczej oraz zmianie innych ustaw³, od którego realizacji ostatecznie jednak odstąpiono.

Przygotowując projekt reformy podatkowej, założono jej neutralność dla budżetu państwa. Potencjalne dochody miały zasilić budżety gmin, a ich kwotę szacowano na poziomie dotychczasowych wpływów z tytułu podatku rolnego.

Podstawowym założeniem reformy była likwidacja podatku rolnego, a w zamian wprowadzenie podatku od nieruchomości i podatku dochodowego, którego zasady naliczania miały być analogiczne do rozwiązań przyjętych w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Podatek od nieruchomości miał obowiązywać w gospodarstwach osiągających przychody z działalności rolniczej o wartości do 100 tys. zł, a jego stawka miała wynosić 185 zł od 1 ha przeliczeniowego i podlegać waloryzacji. Po przekroczeniu limitu przychodów w wysokości 100 tys. zł, zaczęłyby obowiązywać podatek dochodowy.

Podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym miał być dochód stanowiący nadwyżkę przychodów nad kosztami uzyskania przychodów. Przychody i koszty

³ Projekt ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z działalności rolniczej oraz zmianie innych ustaw. Projekt z dnia 4 czerwca 2013 r., patrz szerzej w [Cholewa, Nachtman 2014].

miały być ustalane na podstawie ewidencji przychodów, do jej prowadzenia zobowiązani byłiby wszyscy rolnicy (w tym nieobjęci podatkiem dochodowym).

Przedmiotem opodatkowania miały być przychody uzyskane ze sprzedaży produktów oraz usług realizowanych w ramach działalności rolniczej. Warto podkreślić, że projekt zakładał zwolnienie z opodatkowania dopłat bezpośrednich.

Podmiotem opodatkowania miała być osoba fizyczna uzyskująca przychody z działalności rolniczej, w tym osoby wydzierżawiające ziemię. W przypadku wspólnego prowadzenia działalności rolniczej przez więcej niż jedną osobę, osoby te byłyby zobowiązane do solidarnego rozliczenia się według udziału we własności gospodarstwa.

Gospodarstwa, których wielkość przychodów nie przekroczyłaby 150 tys. euro w poprzednim roku podatkowym, miałyby możliwość wybrania uproszczonej formy opodatkowania w postaci ryczałtu ewidencjonowanego w wysokości 4% wartości przychodu na podstawie ewidencji przychodów. Po przekroczeniu limitu 150 tys. euro podstawą opodatkowania byłby dochód, a podatek miał stanowić 19% tego dochodu. Oczywiście tak jak w przypadku działalności gospodarczej podatnicy mieliby możliwość prowadzenia uproszczonej księgowości w postaci podatkowej księgi przychodów i rozchodów do wysokości 1200 tys. euro przychodów.

Warto podkreślić, że koszty uzyskania przychodów z działalności rolniczej miały obejmować koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów, a więc między innymi:

- koszty bezpośrednie związane z produkcją roślinną i zwierzęcą oraz małym przetwórstwem (nasiona, nawozy, pasze dla zwierząt, paliwo, energię, części zamienne do maszyn itp.);
- wydatki na obsługę prawną, księgową oraz inne usługi dla gospodarstwa;
- koszty dzierżawy;
- wynagrodzenia pracowników;
- amortyzację.

W zależności od przyjętej formy prowadzenia rachunkowości, podatnicy mieliby również prawo do ulg (np. ulgi na dzieci) i odliczeń na zasadach podobnych jak w opodatkowaniu dochodów z działalności pozarolniczej.

Z uwagi na brak danych dotyczących wielkości dochodów uzyskiwanych przez rolników trudno jest jednoznacznie określić, jaki wpływ na budżet gminy miałyby reforma podatkowa. Można jednak podjąć próbę oszacowania skutków projektu, opierając się na danych Polskiego FADN oraz Banku Danych Lokalnych GUS (BDL). W tym celu wykorzystano informacje FADN z 2013 [Wyniki standardowe 2013] oraz dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych oraz powierzchni w hektarach wg grup obszarowych w gminie Kondratowice z 2010 r.⁴

Szacunki przeprowadzono dla grup gospodarstw rolnych wydzielonych według użytków rolnych (UAA6). Dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych oraz powierzchni gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych pozyskano z Banku Danych Lokalnych.

⁴ Powszechny spis rolny miał miejsce w 2010 r., jednakże dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych oraz powierzchni gruntów są względnie stałe.

Tabela 2. Skutki podatkowe dla gminy Kondratowice zgodnie z założeniami projektu z 4 czerwca 2013 r. na podstawie danych Polskiego FADN z 2013 r. oraz BDL

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw w gminie*	Powierzchnia w ha wg grup obszarowych*	Podatek rolny**	Podatek dochodowy***	Podatek od nieruchomości
Ogółem	409	8 720,58	2 376 037,07	1 377 474,24	54 175,40
Powierzchnia gospodarstwa do 5 ha	250	292,84	79 783,43	X	54 175,40
Powierzchnia gospodarstwa powyżej 5 ha	159	8 427,74	2 296 253,64	1 377 474,24	X

* Na podstawie spisu rolnego z 2010 r. (BDL).

** Podatek rolny zapłacony w 2013 r.

*** Podatek dochodowy oszacowany na podstawie danych FADN z 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

W obliczeniach przyjęto, że gospodarstwa bardzo małe, o powierzchni mniejszej niż 5 ha, nie osiągnęłyby przychodu większego niż 100 tys. zł. Według założeń projektu ustawy o podatku dochodowym w rolnictwie, gospodarstwa te nie płaciłyby podatku dochodowego, lecz podatek od nieruchomości. Stawka podatku od nieruchomości według założeń projektu miała wynosić 185 zł/ha przeliczeniowy. Przyjmując na potrzeby obliczeń, że 1 ha fizyczny = 1 ha przeliczeniowy, do budżetu gminy wpłynęłoby 54 175,40 zł tytułem podatku od nieruchomości.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, podatek dochodowy w 2013 r. zapłaciliby 159 gospodarstw rolnych, co stanowi ok. 40% wszystkich gospodarstw. Na podstawie danych FADN⁵ oszacowano, że średnia stawka podatku dochodowego dla gospodarstw rolnych o powierzchni gruntów większych niż 5 ha wyniosłaby w 2013 r.: 8663,36 zł, co w sumie daje kwotę 1 377 474,24 zł wpływu do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego.

Dane Polskiego FADN wskazują również na wysoki udział amortyzacji w kosztach ogółem gospodarstw rolnych. Przyjmując, że rozwiązania dla rolników wzorowane byłyby na działalności pozarolniczej, mieliby oni prawo jako tzw. „mali podatnicy” skorzystać z pomocy *de minimis* i dokonywać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego⁶ do wysokości 50 tys. euro w roku podatkowym. Z danych Polskiego FADN wynika, że zdecydowana większość rolników zostałaby zaliczona do tzw. małych podatników.

⁵ FADN (*Farm Accountancy Data Network*) – europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, którego formalne kształtowanie rozpoczęło się w 1965 r. (Rozporządzenie Rady EWG nr 79/65/EWG).

⁶ Amortyzacja jednorazowa przysługuje podatnikom podatku dochodowego zarówno od osób fizycznych, jak i od osób prawnych, którzy rozpoczęli prowadzenie działalności gospodarczej w danym roku podatkowym. Z odpisu mogą skorzystać również tzw. mali podatnicy, których przychody ze sprzedaży brutto nie przekroczyły w poprzednim roku podatkowym równowartości w złotych 1 200 000 euro.

W sytuacji zaliczenia amortyzacji do kosztów uzyskania przychodów w momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej, większość gospodarstw rolnych nie osiągałaby dochodu, przynajmniej w pierwszych latach po wprowadzeniu reformy.

4. Zakończenie

Z przedstawionych wyliczeń wynika, że w badanej gminie wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie nie byłoby korzystne z punktu widzenia wpływów do budżetu. W konsekwencji gmina mogłaby przeznaczyć mniej środków na inwestycje, co z kolei miałooby negatywny wpływ na jej dalszy rozwój.

Przedstawione obliczenia nie mogą jednak w żaden sposób negować konieczności zmiany opodatkowania rolników. Nie ulega wątpliwości, że wprowadzenie zasad rachunkowości w działalności rolniczej przyniesie w dłuższym okresie korzyści, także rolnikom. Sami rolnicy, mimo iż w większości są zadowoleni z obecnych rozwiązań, dostrzegają pozytywne strony opodatkowania dochodu, takie jak np. możliwość korzystania z ulg i odliczeń (np. ulgi na dzieci) [Ganc, Mądra 2011].

Opodatkowanie działalności rolniczej podatkiem dochodowym wymaga w pierwszej kolejności implementacji rachunkowości w rolnictwie. Należy jednakże podkreślić, iż nie można kopiować rozwiązań podatkowych przyjętych dla zwykłej działalności gospodarczej i przenosić ich wprost na działalność rolniczą. Przykładem może być między innymi sposób wyliczenia amortyzacji i jej wpływu na podstawę opodatkowania czy określenie kwoty wolnej od podatku.

Literatura

- Chmielewska M., 2009, *Podatek rolny w dochodach budżetowych gmin*, Zeszyty Naukowe SGGW – Ekonomika i Org. Gosp. Żywnościowej, nr 77, s. 187-197.
- Cholewa I., Nachtman G., 2014, *Analiza przewidywanych skutków wprowadzenia reformy podatkowej w polskim rolnictwie na tle rozwiązań niemieckich*, Zagadnienia Ekonomiki Rolnej, nr 2, s. 104-126.
- Ganc M., Mądra M., 2011, *Sprawiedliwość opodatkowania rolnictwa oraz możliwości zmian w tym zakresie w opinii rolników indywidualnych*, Zeszyty Naukowe SGGW – Ekonomika i Org. Gosp. Żywnościowej, nr 89, s. 207-218.
- Ministerstwo Finansów, 2016, *Kwoty i wskaźniki*, <http://www.mf.gov.pl> (19.09.2016).
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, Dz.U. z 1984, nr 52, poz. 268.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. z 1991, nr 80, poz. 350 ze zm.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. z 1992, nr 21, poz. 86 ze zm.
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. z 2004, nr 173, poz. 1807 ze zm.
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015, poz. 699.
- Wyniki Standardowe 2013 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN. Część I. Wyniki Standardowe*, 2014, Warszawa.